

72127

030042395

Pastoralne konferencije

leta 1899.

Natančne podobe duhovno-pastirskih posvetovanj lanskega leta ne moremo podati, ker nam do danes (22. marca 1900) iz štirih dekanatov še niso došla poročila. Kar sledi, je posneto iz zapisnika 17 dekanij. Žal, da tudi teh zapisnikov nekateri ne podajajo dosti natančnega poročila.

Pastoralne konferencije so se vršile 1. 1899. v dōbi od 16. maja do 17. oktobra. V trinajstih okrajih so bile le po jedenkrat; v Idriji, Kamniku, Radoljici in Žužemberku po dvakrat.

Udeležitev je bila dosti obilna. V treh dekanatih so k posvetovanju prišli celó vsi ondotni duhovniki. Vseh skupaj je lanskih zborovalcev 302; vmes je sedem redovnikov. Zlasti v treh dekanatih se nam je zdelo število vdeležnikov le prepičlo. Žal, da vsako leto skoraj isti gospodje izostajajo.

Začenjala so se posvetovanja z zaukazanimi molitvami; v Radoljici se je pred konferencijo vršila skupna adoracija presv. R. Telesa, kar posebno pohvalno omenjamo. Priznanje izrekamo onim gg. dekanom, kateri so na konferencah poročali o dekanijski vizitaciji ter svojemu poročilu dodajali primernih opomb in želja.

Razgovori o stavljenih vprašanjih so bili v obče prav živahni in stvarni. Spisanih odgovorov je došlo 171, in sicer: na prvo vprašanje 57, na drugo 60 in na tretje 54. Odgovori so večinoma izdelani prav pridno in natančno, nekateri res izvrstno. Pohvalno je omeniti, da so na stavljena vprašanja pismeno odgovorili tudi nekateri taki dušni pastirji, katerih k temu ne veže več dolžnost.

Na razne prošnje in želje, razodete na konferencah, se je oziralo deloma že do sedaj, kakor je razvideti iz „Ljublj. škof. lista“; deloma se bode še ustreglo, kolikor mogoče.

Kot zgledi dobro rešenih vprašanj sledé naslednji izdelki:

I.

Nevarnosti za duhovnike naše škofije gledé na rasna družabna gibanja. Kako se jim je mogoče izogniti? Kako naj duhovnik sploh postopa ozir kmetijskih zadrug, hranilnic in posojilnic, ter konsumnih društev?

A. Začel bom pri koncu. V zadnjem vprašanju: „Kako naj duhovnik sploh postopa ozir kmetijskih zadrug, hranilnic in posojilnic ter konsumnih društev?“ — o tem vprašanju je namreč prvo, osnovno: Ali naj sploh duhovnik sodeluje pri družabni organizaciji ljudstva ali ne? Zdi se namreč, da to ne spada v njegov delokrog. To tudi istinito še vedno premnogi trdijo, in sicer ne samo lajiki, marveč i duhovniki, tudi ne samo liberalci in soc. demokratje, katerim sta jednako zopni črna suknja pa ljudska organizacija, ker sta obe v resnici nji najbolj nevarni nasprotnici, marveč tudi dobrih katoličanov je še vedno obilo, ki radi ponavljajo besede velikega apostola: „*Nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus*“, pa opomin božjega

Učenika: „*Quaerite primum regnum Dei et iustitiam eius, et haec omnia adicientur vobis.*“ In če so bolj izobraženi, ne navajajo samo dokazov iz avtoritete za svoj nauk, marveč podpró ga tudi z umstvenim razlogom, češ: Podlaga liberalizma je racijonalistiški panteizem in soc. demokracije podlaga je popolni materijalizem. Izpodmakni jima podlago, in zrušita se. Racijonalizem in materijalizem pa more zatreti le živa vera. Soc. vprašanje je torej prav za prav le versko vprašanje. Žive vere manjka na svetu; zato je vse narobe. *Ergo — quod erat demonstrandum*: Duhovnik skrbi, da se vera poživi, in v ta namen pač pridno ustanavlja razne verske družbe in bratovščine, kramo in denar in obrt in kmetijstvo pa pusti pri miru!

Razlogi so na videz nepobitni; na videz, pravim. Kaj pa v resnici? Ali naj res odvrnejo duhovnike od socialnega delovanja?

Respondeo dicendum: Duhovnik mora, kar le more, zlasti v naših dneh udeleževati se družabnega gibanja; in k temu ga silita avtoriteta in razum.

Vodilo duhovnikovemu ravnanju mora biti nedvomno cerkveno pravo. In kako odgovarja to na naše vprašanje?

Cerkveno potrjena knjiga, ki se rabi v naši škofiji, „*Compendium iuris ecclesiastici, Dr. Aichner*“, ima v svoji osmi izdaji na str. 251. te-le besede: „*Non indifferens sit sacerdos circa quaestiones sociales, quae hodie orbem commovent, memor temporis pristini, quo clerus vim et influxum maximum habuit ad stabiliendum et servandum ordinem socialem.*“ In kateri del soc. vprašanja je važnejši, in kateri naravni pripomoček — teh namreč ne smemo zametati, sicer zastoj posebnih nadnaravnih pripomočkov upamo — kateri naravni pripomoček „*ad stabiliendum et servandum ordinem socialem*“ je važnejši nego ljudska organizacija? In če je imela duhovščina nekdanj največji vpliv na družabni razvoj človeštva, ali naj v našem času v tem oziru roke križem drži? *Non ergo indifferens sit sacerdos circa hanc gravissimam quaestionem socialem* (ljudska organizacija), *quae hodie commovent orbem — etiam dioecesim nostram.*

Ali imamo za svojo trditev avtoriteto še večjo, avtoriteto na zemlji največjo. Komu ni znana parola sv. Očeta, ki so jo zaklicali duhovnikom: „Ven iz zakristije!“? Komu ni znana okrožnica „*Rerum novarum*“, v kateri tako povdarjajo potrebo družabne organizacije, tako hvalijo ne le tiste lajke, marveč posebno tiste škofe in duhovnike, „*qui probe perspecto, quid a se tempora postulent, experiuntur ac tentant, qua ratione proletarios ad meliora adducere honestis artibus possint*“, in naposled ravno duhovnikom tako priporočajo to delovanje: „*Intendant omnes animi industriaeque vires ministri sacrorum, . . . omni qua possunt ope pro salute populorum contendant.*“ In ko je bil meseca junija leta 1895. neki škof pri sv. Očetu in jim mej drugim sporočal, da v njegovi škofiji nekateri duhovniki mnogo storé za katoliško organizacijo ljudstva, drugim pa da se to ne zdi oportunno, tedaj je „socialni papež“ rekel: „Ne ganejo se, ker nočejo delati. Kako more duhovnik reči, da to ni oportunno, kar jaz hočem, pa vendar brati sv. mašo?“

Priča nam pa tudi razum, da duhovnik ne le ne prestopa mej svojega delokroga, če posega v družabno gibanje našega časa, marveč da je v teh razmerah to storiti ravno po svojem poklicu dolžan. Poklic duhovnikov je voditi človeka k zadnjemu namenu. Voditi pa mora k zadnjemu namenu človeka, kakoršen je. Ni pa človek angel, marveč je iz duše in telesa, in po svoji naravi družabno bitje. In vzrok, da bistvo socialnih zmot našega časa, liberalizma in socializma, je prav to, da prezirata pri človeški naravi eno ali drugo stran: liberalizem taji njeno družabnost, socializem njeno duhovnost. Ti bolj dobri nego modri katoličanje pa, kateri naravnost proti naukom Leona XIII. trdijo, da morete samo vera in cerkev rešiti soc. vprašanje, ti so pozabili, da človek ni zgolj duh, in da zato materi-

jalizem ni samo teoretična podlaga soc. demokracije, marveč neredko tudi praktičen vzrok, hočem reči: premnogo jih ravno vsled gmotne bede pride ob vero in pade v peklensko žrelo soc. demokracije. In ti ne marajo za nebeški kruh, dokler ne vidijo vsakdanjega. — Duhovnik torej vodi ljudi v nebesa, ali ne pozabi, da jih vodiš po zemlji! To pa tembolj v našem času, ko ljudstvo ne dobi potrebne gmotne pomoči od tiste, ki bi morala v prvi vrsti skrbeti za njegov gmotni blagor, od države, ko ta nasprotno brani tiste, ki obrambe ne potrebujejo, proti onim, ki ne le ne napadajo, marveč se niti braniti ne morejo. Ljudstvo si mora v našem času pomagati samo, pa si ne zna. Zato, če kdaj, mora v našem času duhovnik biti dušni in krušni oče sebi izročnega ljudstva. Ker je pa najvažnejši naravni pripomoček zboljšati gmotno stanje ljudstva ravno njega organizacija, zato je jasna trditev: Duhovnik mora, kar le more, udeleževati se raznih družabnih gibanj našega časa in — hvalo Bogu! — naše škofije. Ne tajimo sicer, da dá živa vera človeku moč bedo prenašati ne le potrpežljivo, marveč celó z veseljem. Ali kedaj bo taka vera vsa srca prevzela? Tudi ne tajimo, da bi kapitalizma v tistem hipu več ne bilo, v katerem bi živa vera vse kapitaliste prešinila. Ali to bi se utegnilo zgoditi k večjemu ob koncu sveta, ko bo tudi Izrael vero vzprejel. Pa še takrat težko, ker so bogatini za nadzemsko kaj počasni. (Mat. 19, 24.)

B. Četudi že omenjena knjiga „*Compendium iuris eccl., Aichner*“ duhovniku močno na srce poklada, naj ne bo nebrižen za razna družabna gibanja našega časa, vendar pri tem ne pozabi opozoriti ga na nevarnosti, ki zanj odtod izvirajo. Sviri ga zlasti pred štirimi: „*Attamen caveat unusquisque, ne iusto plus, ne iniuste, ne imprudenter agat, neve avidus sit aurae popularis*“ (str. 251.) Zadnja se mi zdi največja in prva zato, ker neredko prav iz nje izvirajo druge; je pač človekov prvi in največji sovražnik sebičnost, samoljubje, častihlepnost. „*Initium omnis peccati superbia.*“ Pred vsem bo duhovnik, ki pri socialnem delovanju sebe išče, po ljudski slavi hlepi, „*avidus aurae popularis*“, kaj lahko grešil *per excessum*, „*iusto plus*“, tako da bo začel zanemarjati svoje strogo dušno-pastirske dolžnosti. Delovanje v spovednici, v šoli, pri bolniški postelji je namreč bolj skrito. Ker mu torej ne donaša slave, katere išče, zato ga zanemarja, da se more tem več pečati z onim, kojega vspehi so bolj očitni. Vendar ne trdim, da se vsakdo edino iz pohlepa po slavi preveč bavi z družabnim gibanjem. — Morda ima za to posebne zmožnosti in zato tudi posebno nagnenje do te vrste dela. Zahvali naj Boga za ta lepi dar, ali naj ga ne zlorabi tako, da bi pri tem zanemarjal svoje dušno-pastirske dolžnosti. V toliko imajo prav oni, kateri nam kličejo v spomin besedo Gospodovo: „*Quaerite primum regnum Dei*“ in opomin Pavla apostola: „*Nemo militans Deo implicat se negotiis saecularibus*“ — tako da bi pri tem zanemarjal

spiritualia, dušno-pastirske posle. In takim duhovnikom, ki se bavijo „*iusto plus*“ z organizovanjem ljudstva, je parola sv. Očeta: „Ven iz zakristije!“ pač najboljši opomin, da je duhovnikovo prvo mesto v zakristiji; ne bilo bi ga namreč treba ven klicati, ko bi prej notri ne bil. Prej mora torej „v zakristiji“ vse lepo opraviti, potem naj gre — „v konsum“. Sicer pa — kdo ne izprevidi, da mora dušni pastir resnično pred vsem pasti duše. Vodi sicer k zadnjemu namenu človeka celega, z dušo in telesom, vendar dušni pastir pač ne bo tajil, da je duša nad telesom. Časni blagor bodi torej dušnemu pastirju le v toliko mar, v kolikor mu služi v dosego večnega, prav po vzgledu božjem. Časni blagor je sredstvo, večni namen.

Druga nevarnost, ki ima svojo korenino v samoljubju in slavohlepnosti, je ta, da tak duhovnik ne bo z lepa koga povprašal za svét, ampak vse delal po svoji glavi. Noče namreč, da bi še kdo drugi imel kako zaslugo pri tej zadrugi ali oni posojilnici; on hoče biti „*factotum*“, o njem edino se mora govoriti: „Temu „*gospodu*“ jo imamo zahvaliti.“ Če pa kje, je treba tukaj obilo posvetovanja. In ker slavohlepnež zametuje svét, zato se ne ogne nevarnosti, „*ne imprudenter agat*“, neredko jo zavozji, in tako so vzroki deloma naravni, da njegovo delovanje nima pravega vspeha, deloma nadnaravni. Bog namreč takega dela ne blagoslovi, marveč „se prevzetnim vstavlja“. Kdor sebe išče, sebe najde; kdor pa sebe najde, ubogo malo najde.

Tukaj omenjam samo mimogredé, da včasih celó na svojo duhovsko čast pozabi, kdor preveč išče časti. „*Avidus aurae popularis*“ želi biti na glasu kot popularen, demokratičen, domač s preprostimi ljudmi, pa neredko postane predomač. Vse kaj družega je namreč biti do vsacega ljubezniv, imeti srce za vsacega, vsem postati vse po vzgledu velikega apostola; to izvira iz prave, globoke, resnične ponižnosti pa močne ljubezni do bližnjega. In vse kaj družega je biti predomač; to neredko izvira ravno iz častihlepnosti in samoljubja. Tisti apostol, ki je mogel reči o sebi: „*Omnibus omnia factus sum*“ — tisti apostol je tako resno naročal: „*Modestia vestra nota sit omnibus hominibus*.“ In kdor vé, kolikega pomena je za dušno pastirovanje ravno „*modestia*“, ponižna mašniška dostojnost; kdor vé, kako resno naroča cerkveni zbor tridentinski vsem klerikom, koliko bolj torej mašnikom, „*ut habitu, gestu, incessu, sermone aliisque omnino rebus nil nisi grave, moderatum ac religione plenum prae se ferant*“ — kdor to vé, ta ne bo preziral nevarnosti postati predomač, ki izvira neredko iz pohlepa po popularnosti. Izmej napak, v katere lahko pade, kdor je predomač, omenim samo najhujšo: „kolegijalno popivanje“ s kmeti in delavci. O, žalostne slave, če se sliši o dušnem pastirju (!): To so „*gospod*“; prav po fantovsko z nami držé! Tem tužnejša je ta slava, če se pa sliši iz drugih ust: Dokler tega kapelana ni bilo, „moj“ nikoli popival ni; zdaj ga pa nikoli o pravem času ni

domov. In če mu kaj rečem, me zavrne: Saj so bili „*gospod*“ z nami; „*gospod*“ pa menda boljše vedó kakor ti, koliko časa se brez greha v gostilni sedi.

Ali iz slavohlepnosti in samoljubja ne izvirajo samo nevarnosti grešiti *per excessum*, marveč tudi *per defectum* kaj lahko greši, kdor išče svoje časti. Kdor je resnično ponižen, ta se ne boji, da bi se mu kak poskus ponesrečil. Kaj, če mu izpodleti, ko ne išče sebe. Kdor pa te ponižnosti nima, ima veliko malosrčnosti. „Jaz nisem za to“, tako se hitro izgovarja on, ki tako želi, da bi vsi o njem sodili, da je za vse. Pa še neke druge vrste sebičnost je temu vzrok, da se mnogi izgovarjajo: „jaz nisem za to“, „pri nas je vse zastonj“, „pri nas tega treba ni“. Ta sebičnost je — lenoba. „Ne ganejo se, ker nočejo delati“ je kratka, pa jasna beseda sv. Očeta.

Še nekaj. Večkrat žanje duhovnik le nehvaležnost mesto hvale in zahvale. „Der Mohr hat seine Schuldigkeit gethan, der Mohr kann gehen“; to se mu dá več ali manj jasno vedeti, kedar je zadruga ustanovljena in so se ljudje poslovanju že toliko privadili, da brez duhovnika lahko izhajajo. Kak udarec to za slavohlepnost! Ponižen duhovnik je vesel, če se je dobil lajik, ki more pričeto delo nadaljevati; „*avidus aurae popularis*“ pa sklene svečano popolnoma pustiti tako delovanje, iz ene skrajnosti pade v drugo; prej je morda grešil *per excessum*, potem *per defectum*.

Še eno nevarnost navaja že omenjena knjiga cerkvenega prava: „*ne iniuste*.“ Te nevarnosti ne umevam; zakaj tega si niti misliti ne morem, da bi se duhovnik storil dolžnega kake krivice pri hranilnici ali posojilnici ali konsumnem društvu. — Le nekaj se navadno zgodi, kedar se kje zadruga ali konsumno društvo ustanavlja: ljudje v prvem veselju, da bo vse bolj po ceni, kaj radi govoré: „Zdaj jih pa bomo — trgovce!“ Tedaj je ne le pravično, ampak tudi modro, podučiti ljudi, da zadruga noče trgovcu škodovati, marveč le konsumentu pomagati; da imajo trgovci pravico do poštenega, primernega zaslужka in dobička, in da bi bilo krivično, ko bi jim tega hoteli jemati. Edina krivica torej, ki bi jo storil duhovnik pri snovanju teh društev, se mi zdi, ko bi v tem slučaju pritegnil ljudem; pa tudi to bi bilo bolj neprevidnost nego krivica.

C. Kako se je mogoče ogniti vsem tem nevarnostim? Ker jim je, čeprav ne edini, vendar glavni vir sebičnost in slavohlepnost, zato kdor njo — ne zatare — marveč zatira, ta nevarnostim za duhovnike gledé na razna družabna gibanja glavni vir zapira. Zato ne opominjajo zastonj sv. Oče pred vsem: „*Potissimum studeant (ministri sacrorum) tueri in se caritatem, quae, semetipsam pro aliorum commodis semper devovere parata, contra immoderatum amorem sui certissima est homini antidotus*.“ Kdor ne išče sebe, marveč edino Boga in bližnjega, ta zna prav razvrstiti svoja dela in vsakemu odkazati pravo mesto in mero. Kako resnične so tukaj besede

blaženega Tomaža Kempčana: „*Purus, simplex et stabilis spiritus in multis operibus non dissipatur, quia omnia ad Dei honorem operatur, et in se otiosus ab omni propria exquisitione esse nititur. Quis te magis impedit et molestat quam tua immortificata affectio cordis? Bonus et devotus homo opera sua prius intus disponit, quae foris agere debet; nec illa trahunt eum ad desideria vitiosae inclinationis, sed ipse inflectit ea ad arbitrium rectae rationis.*“ In ker dela za Boga, zato Bog dela zanj in ž njim. Bog blagoslavlja njegovo delo, tako da kljub obilnim dušno-pastirskim poslom vedno še dobi časa za socijalno delovanje, dobi pa zlasti tudi časa za to, da nase ne pozabi, ko za druge dela. Ravno zase, če le kako mogoče, obdrži najlepše, namreč jutranje ure. Dušni pastir, ki mora cel dan žrtvovati drugim, in sicer ne le z duhovskimi, marveč tudi s posvetnimi posli, mora jutro imeti zase. Pri meditaciji spoznava Njega, katerega služi, in tako lahko obudi čist namen, delati edino zanj; spoznava pa tudi sebe in že naprej približno premisli nevarnosti, ki ga čakajo čez dan; tako se jim lahko izogne, ali pa, če pride vanje, se v njih bolj mirno in modro obnaša. Pri pripravi na sv. mašo, pri najsvetejšem opravilu samem in pri zahvali po njem se vglobi v ta čudež božje ljubezni in modrosti in vse-mogočnosti in se tako sam užge in dobi potrebne luči in moči. Pa tudi vse svoje potrebe in stiske, svojo slabost in nevednost, svoja raznovrstna dela daruje Bogu in ž njimi vred sebe. In tako je sv. maša skrivnost njegove moči v njegovi slabosti, njegove modrosti v vsi nevednosti in neprevidnosti, njegove delavnosti v prirojeni zložnosti, njegove vztrajnosti v znani človeški nestalnosti, njegove zbranosti pri vsej raznovrstnosti opravil. On skuša, da ni publica, marveč da je čista resnica beseda velikega apostola: „*Omnia possum in eo, qui me confortat*“ in „*Libenter gloriabor in infirmitatibus meis, ut inhabitet in me virtus Christi.*“ — Pri tem pa seveda ne zanemarja naravnih pripomočkov. Pridno proučava razna družabna gibanja, zlasti pa se rad posvetuje s tovariši in sploh skušenimi možmi. O, ko bi se vsi več posvetovati, pa manj po svoji glavi delali!

D. Kako naj duhovnik sploh postopa ozir kmetijskih zadrug, hranilnic in posojilnic, ter konsumnih društev? Na to vprašanje sem deloma že odgovoril. Zato le kratko posnamem, oziroma dodam to-le:

1. Povsod, kjer jih še ni, naj jih pridno ustanavlja, če ni za to sposobnih lajikov. Kjer so že konsumna društva, naj jih razširi v prave zadruge. Naj se nihče ne izgovarja: Pri nas tega treba ni. Kje ni v našem času treba družiti ljudi, ki so po svoji naravi družabni, pa jih je liberalizem popolnoma atomiziral? Sicer pa — ali se res mora povsod čakati tako dolgo, da začne ljudstvu teči voda v grlo? — Naj nihče ne pravi: Pri nas bi to ne bilo oportuno. Od-

govarjajo mu sv. Oče: „Kako more duhovnik reči, da to ni oportuno, kar jaz hočem, pa vendar še dalje brati sv. mašo?“ — Naj nihče ne trdi: Pri nas se v tem oziru ne dá nič storiti. Ali si že poskusil? Sicer tega trditi ne moreš. Težave so povsod, a nepremagljive ne.

2. V načelstvo gospodarskih društev naj se ne dá voliti razun v slučaju resnične potrebe. Navadno je pa dobro, če je v nadzorništvu, ker jih tako veliko lažje, ne nadzira, marveč podpira.

3. Vselej naj odločno zahteva, da se žgane pijače ne bodo prodajale v združni ali konsumni prodajalnici, in naj odločno izjavi, da bo takoj odstopil, ako bi se to uvedlo. Sploh mora že kot duhovnik še bolj nego na gmotno paziti na moralno stran teh društev.

4. Skrbi naj po moči, da ne bo brez potrebe nakopal si sovraštva tistih faranov, katerim so taka društva v gmotno škodo. Zato — kar sem že omenil — naj povdarja ljudem, da zadruge nočejo trgovcem škodovati, marveč le konsumentu pomagati. Skuša naj, če mogoče, še trgovce in krčmarje pridobiti za zadrugo, ker bodo tako veliko manj škode imeli.

5. Naposled še enkrat: Naj nikdar in nikjer ne išče sebe, in ne ravna samovoljno! Naj sebe žrtvuje in rad se posvetuje! *Jan. Ev. Zorè.*

II.

Kako naj bi se pridobili za pogostneje prejemanje svetih zakramentov odrasli mladeniči in moške? Kako posebno v župnijah, v katerih je večja mlačnost, da, morebiti velika nevarnost za čvrsto versko prepričanje in krščansko življenje?

Žalostno dejstvo je, da pri vsej vnemi, ki se opazuje pri prejetanju sv. zakramentov, število moštva malo raste. Gotovo se je že marsikaj poskušalo, pa trud se slabo poplača, pri starih navadah ostane.

Kako odpomoči tej ne prav veseli prikazni? Najprvo odstraniti zadržke, ki odvrtačujejo moške in mladeniče od večkratnega prejetanja sv. zakramentov, potem pa na vse mogoče načine olajševati in pospeševati prejetanje.

Med zadržki, ki odvrtačujejo moške od pogostnega prejetanja, je v prvi vrsti moška narava, ki se težko premakne in razum mora že s precej tehtnimi razlogi vplivati na moško srce, da se gane, še v boleznici čaka mož, dokler ni zares. Možem ne gre v glavo, da bi bilo treba večkrat pristopiti, ne najdejo subjektivno dosti močnih razlogov zato.

Skoraj bi dejali, da navadni objektivni razlogi za pogostno prejetanje niso neznani. Kaj pa jemlje moč

tem razlogom? Strast — vsaj jeden izmed poglavitnih grehov. — Včasih prav nedolžna strast: Mož ljubi delikatni grižljaj turškega zelišča, ako ne pride na vrsto pred sv. mašo, odreči si mora slast vseh slasti *et non habet gustum sacramenti*. Sploh je požrešnost pri moških precejšna zapreka. Tešč biti mora za delavno ljudstvo biti nekaj hudega, ker tolikrat brez potrebe miluje duhovnika zaradi tega, da ne govorimo o mašnikih, katere že med govorom ali saj koncem sv. maše ali precej po sv. obhajilu šegeče v žejnem grlu. Za mladeniče pa je najhujša ovira šesta zapoved in kar je ž njo v zvezi. Mladenič je včasih tako dosleden, da pusti sv. obhajilo, če tudi je dobil odvezo, ker vé, da ostane pri starem, v starih priložnostih in zvezah, v starih grehah.

Superbia radix omnium malorum! Napuh pa je vselej strahopeten. Dôba raznovrstnega ponosa je dôba strahopetnosti pred takozvanim javnim mnenjem. To javno mnenje ustrahuje tudi moška srca, ako niso ponižna. Strah pred javnostjo je torej tretji vzrok, da je mladeničem in možem tesno pri srcu, ko treba k sv. zakramentom.

Javno mnenje je torej nasprotno verskemu prepričanju, nič drugega ni nego duh mesa, duh sveta in duh satana. Moč zoper spačeno javno mnenje ima pa samo duh Kristusov, ki se javlja v živem verskem prepričanju. Ako možje in mladeniči podležejo javnemu mnenju, kje vzrok? Možje in mladeniči nimajo živega verskega prepričanja, nimajo duha Kristusovega: *Si quis spiritum Christi non habet, non est eius* (Rom. 8. 9.) Njegove, Kristusove misli, njegove želje: to je duh Kristusov. Njegova najviša misel je ideja njegovega kraljestva: *sed regnum Christi non de hoc mundo*. Možje in mladeniči hočejo shajati s svetom, nimajo misli Kristusove: „Ne prosim za svet, ampak za te, katere si mi dal, niso od sveta, kakor tudi jaz nisem od sveta (Jan. 17. 9. 16.); možje in mladeniči nimajo želj Kristusovih: *ut vitam habeant et abundantius habeant*: možje in mladeniči pač umevajo te besede v materialnem smislu: več življenja po mesu, in še več. Zato jih ni k sv. zakramentom, v katerih se dovrši summa Kristusovih želj: *ut dilectio, qua dilexisti me, in ipsis sit, et ego in ipsis, ut habeant gaudium meum impletum in semetipsis* (Joan. 17. 26. 13.) *Panem de coelis, praestitisti eis omne delectamentum in se habentem, sed non habent gustum*, ker jih ne veseli misel Kristusova, in želja Kristusova jim tudi ni mar, da bi imeli njegovo veselje dopolnjeno sami v sebi pri sv. zakramentih. Pa pustimo modrovanje, ker bi se zdelo, da preveč zahtevamo od navadnih kristijanov. Seveda, zato pa so navadni kristijani, katerim so malenkostne šege važnejše od bistvenih resnic o odrešenju, o milosti in življenju po milosti. Pač res mora biti dolgčas sv. Duhu posvečevalcu, ako smemo tako govoriti, ko gleda na navadne kristijane; zastonj jim kliče apostol: *Nolite contristare Spiritum*

sanctum, in quo signati estis in diem redemptionis (Eph. 4. 30.).

Pustimo to: še nekaj konkretnih zadržkov:

Ako se pritožujemo zoper posvetnost, ne smemo pozabiti, da so možje in mladeniči navadno posvetnjaki po svojem stanu. Imajo posvetne dolžnosti, ki so pa svete za njihov stan. Ako te dolžnosti, krajevne in družinske, in gospodarske razmere odvrtačo može od sv. zakramentov, in to se največkrat zgodi, potem moramo drugače soditi. Mož mora hitro domov, morda ni varuha doma, morda samo jedna obleka, dežnik. Za moža božja služba nima samo bogoslužnega pomena, ampak je včasih prava gospodarska konferencija. — Te gospodarske in družinske razmere privedejo moža do napačnega sklepa: kaj mi pomagajo zakramenti: iste razmere isti grehi! Mladeniče te razmere odvrtačo mnogo manj.

Mož gre torej k spovedi tje, kjer lahko opravi o pravem času, lahko in hitro. Za moške ni vsak spovednik in vsaka spovednica.

Spovednik mora možu imponirati, če ne po zunanosti saj po duhu, ne prepočasen, presladek, premalenkosten vendar natančen in resen. Naj se pa ne dá moškim na ljubo zapeljati v površni laksizem.

Spovednice za vrati in v skritih kotih so moške. Mož nima rad, da bi ga kdo gledal ali motil pri spovednici, zato odvrtačo moške od spovednice tiste osebe, ki si prisvajajo predpravice pri spovednici, zlasti ženske; mož, ki že več let ni spolnil veliko-nočne dolžnosti, zapazi pred seboj v spovednici žensko, in se vrne brez spovedi.

Možje poznajo dobro tiste moške in ženske, ki hodijo večkrat, pa si mislijo, da bi moral biti tudi jaz tako siten, hinavsk, ali da bi me imeli ljudje za prismojenega, raje ne grem. Ta razlog ne velja, pa je resničen.

Možje in mladeniči nimajo vzgledov in nobeden ne mara začeti. So tudi kraji, kjer misli ljudstvo, da smo dolžni spovedati se le takrat, ako smrtno grešimo, zato se ogibljuje spovedi, da ne bi prišli ob dobro ime. To načelo ni sicer krivo, pa napačno umevano.

Kot zadnji vzrok pa navedimo to, da prejemanje sv. zakramentov ni vrejeno.

Te zadržke je torej treba najprej odpraviti, potem pa prejemanje pospeševati.

Kako?

Ne obupati, poskusiti je treba in vztrajati. Kdo naj poskusi? Duhovnik, kateremu možje in mladeniči zaupajo. Župnik ali kapelan? Župnik je predstojnik, *sed praesse odiosum*, kapelan je premlad, premalo izkušen, ne imponira možem. Kako naj se torej obrneta, da si pridobita zaupanje? Edina pot je zvestoba v duhovskem poklicu: Jaz sem dobri pastir in moje ovce poznajo mene.¹⁾ — Marsikatero duhovnikovo delovanje

¹⁾ Jan. 10. 14.

odobruje ljudstvo, najbolj pa odobruje zvestobo v duhovskem poklicu. To imponira tudi moškimi; mašniki po sreču Jezusovem so imeli ključ do moških src. — Duh Kristusov se nekako naleze. Ako smo torej rekli, da je pomanjkanje Kristusovega duha vzrok moške nemarnosti, bi bilo najboljšo sredstvo zoper to: duhovščina, ki je polna duha Kristusovega.

a) Tak duhovnik naj torej poskusi, in sicer z dobro premišljenimi govori, s tehtnimi razlogi, ki zanimajo moške in o takem času, da moški res lahko spolnijo precej želje govornikove.

b) Naj uredi skupno sv. obhajilo za moške in mladeniče. So nekateri dnevi v letu, o katerih pridejo moški obilnejše. Take dneve naj si duhovnik zapomni in o teh dnevih uredi skupno sv. obhajilo.

Kako naj je uredi?

Da bo moškimi kar moč ugodno:

1. Naj ne zastavi preveč, recimo štirikrat na leto za moške, tudi fante bo začetkom težko pridobiti za večje število. Prav pogosto prejemanje je v resnici potrebno le v letih vzbujajočih in razvijajočih se strasti; pozneje je silno koristno, pa ne tako potrebno, torej ne segaj previsoko.

2. Da bo skupno obhajilo bolj trajno, naj je uredi v zvezi z bratovščinami, ki so za moške prikladne n. pr. bratovščina sv. družine; za mladeniče pa s pomočjo Marijine družbe ali kake druge pripravne bratovščine, ali naj je vsaj nasloni na določene praznike, ker fantje se bojé bratovščin.

3. Uredi naj dan skupnega sv. obhajila kar le modro in moškimi prikladno. Zlasti naj se ozira na gori imenovane zadržke, posebno tiste, ki izvirajo iz družinskih razmer. Ako mogoče, naj izbere dva praznika skupaj, da možje ne izgubé prav nič delavnega časa, ter jedni, zlasti bližnji, opravijo spoved prvi praznik popoldne in zvečer, drugi pa na vse zgodaj zjutraj. V tem slučaju se tudi ženstvo ne more pritoževati, ker lahko opravi prvi praznik svojo spoved.

4. Ženstvo naj se ob takih prilikah popolno izključi, možje bodo hvaležni zato, ženstvo pa potrebuje ponižnosti.

5. Možje naj opravijo spoved zložno, če mogoče pred prvo sv. mašo. Dobro je seveda, ako pride še kak tuj spovednik.

6. Naj se izvrši vse s primerno in zmerno slovesnostjo, na deželi ne gosposko, v mestu ne posvetnjaško.

Ako se duhovniku posreči skupno sv. obhajilo, je odpravil že precej zadržkov: Možem in fantom ni treba čakati, kdo bo začel; zglede imajo in red in počasi izgublja svojo moč strupeno javno mnenje.

Vendar s skupnim sv. obhajilom še ni doseženo vse. Skupno sv. obhajilo je navezano na duhovnikaprireditelja in lahko propade, ako ni primerne ureditve. Skupno sv. obhajilo je le začetek in prijazna vada za moške, ki so strahopetni. A predno pride pogostno sv. obhajilo v navado, treba še vztrajnega truda.

V prvi vrsti temeljitega pouka in srčne izobrazbe, da možje in mladeniči pristopajo z večim pridom, da se pokaže sad, ker drugače moški pred in po sv. obhajilu pod milim Bogom ne bodo vedeli kaj začeti in precej bodo mislili na razloge, čemu tolikrat.

Skorej ni boljšega sredstva za dušno in srčno izobrazbo v tem oziru kakor očitno čiščenje sv. R. Telesa za moške. Walserjeva knjiga je silno izobraževalna v tem oziru.

Da gorečnost ne omahne ter se oslabi škodljivi vpliv javnosti, naj duhovnik goreče in zmožne mladeniče in može privadi še bolj pogostnemu prejemanju, če mogoče v zvezi s pobožnostjo do presv. Srca s tem, da napravi kako pravno sv. obhajilo.

Zelo bi se utrdila ta navada, ako bi se po več krajih, morda v celi dekaniji po določenem načrtu uredilo in ko bi ljudstvo dozorelo zato, bi evharistiški shod v malem obsegu ne bil brez pomena. Toda ne predaleč, ne previsoko!

Ker pa preveč vojaški red tudi ni priporočljiv, naj duhovnik tudi sicer pridobiva moške za sv. zakramente s tem, da jih prijazno pa ne prilizeno sprejema, jim spoved olajšuje, ako treba tudi pri spovednici odlikuje. Da bi pa sploh same moške spovedoval, ženske pa pustil čakati, ni sploh priporočati; nestanovitne ženske so tudi potrebne spovedi, in se nekaterim, zlasti materam, še bolj mudi, kakor moškimi in predno se moški pripravi k spovednici, je že navadna ženska spoved skorej pri kraju.

Velikega pomena je zlasti za mlačne kraje, da duhovnik moške vpelje v cerkveno življenje: cerkven duh je duh Kristusov. Naj jih porabi pri cerkvenih slovesnostih ter naj jim poveri častna opravila, skrbi za prav dostojno in slovesno službo božjo, ako mogoče vadi pravega cerkvenega petja in v mlačnih krajih poskusi saj o veliki noči s skupnim sv. obhajilom. Nekaj družinskih očetov morda dobi k obhajilni mizi pri prvem sv. obhajilu otrok. Naj jih povabi in prvo sv. obhajilo uredi tako, da bo vplivalo tudi na mlačne stariše.

Na mladeniče v mlačnih krajih bi morda najboljšo vplivala ne strogo verska društva, katera naj dušni pastir previdno porablja v svoj namen, prireja z njimi božja pota in naj jih pri takih prilikah povabi k sv. zakramentom.

Po velikih mestih naj poskusi pri revežih z dobrodelnostjo, pri izobražencih z Marijino družbo, ki pa mora biti seveda v tehtnih rokah. Največa težava je pa z jaro gospôdo in s kmetskimi bahači. To topo ljudstvo naj duhovnik saj toliko ublaži, da mu ne bo stavilo zaprek, ter naj skuša doseči pri mladini, kar ne upa pri odraščanih, ter s tem pripravlja pot svojim nameram.

Torej poskusimo! *Adveniat regnum tuum Eucharisticum.*

Gašpar Porenta.

III.

Kako naj župnik postopa, ko prinesejo k sv. krstu otroka zakonske žene, ki morda še več let ne biva skupaj z možem?

Za razsodbo, je-li otrok zakonski ali nezakonski, velja v cerkvenem, kakor tudi v avstrijskem pravu pravilo: „*Pater is est, quem nuptiae demonstrant.*“ — *Omnis proles ex iustis nuptiis suscepta pro legitima habetur. — In dubio semper standum est pro legitimitate, ex favore legis et ex principis: Pater is est, quem nuptiae demonstrant. Quae quidem praesumptio, si agatur de paternitate legitima, eousque extenditur, ut contraria quaelibet excludatur probatio citra casus physicae impossibilitatis, nimirum nisi evidenter constet, praegnantem ex viro suo fieri uxorem nequivisse ob physicum obstaculum absentiae, impotentiae, infirmitatis et similia. — — Hinc si quod dubium oriatur, an infans stante matrimonio natus legitimus sit nec ne, semper inscribendus est ut legitimus, nisi contrarium iudicialiter probatum et declaratum sit.* (Aichner).

Župnik naj torej vsakikrat vpiše krščenega otroka kot zakonskega, ako le vé, da je mati zakonska, ne gledé na to, ali živi z možem skupaj, ali je ločena od njega; in tudi ne gledé na to, koliko časa je že ločena od moža.

Če tudi je župnik v kakem slučaju za trdno prepričan, da otrok ne more biti zakonski, vendar naj ga z mirno vestjo vpiše v krstno knjigo za zakonskega. Ali pa ni v takem slučaju zabilježil laži? Nikakor ne; kajti župnik spričuje le za *forum externum*: kogar torej zapiše kot zakonskega, s tem le spričuje, da tak velja po avstrijskih (ali tudi po cerkvenih) postavah za zakonskega.

Morda bi bilo v kakem slučaju umestno in koristno — delo krščanske ljubezni, — da župnik sporoči možu v taki zadevi, kadar namreč misli, da mož sicer tega ne bi zvedel in bi vendar bilo koristno, da to zve, recimo, ker bi sicer prejšnji zakonski otroci trpeli škodo na premoženju.

Janez Gnidovec.

NARODNA IN UNIVERZITETNA
KNJIŽNICA

00000519938

